

Hinduer

Hinduismen har rötter långt tillbaka i den flodkultur kring floden Indus som blomstrade ungefär 2500 till 1700 före vår tideräkning. Efter invandring till området av bland andra ett *ariskt* folk, vars språk, *sanskrit*, de heliga skrifterna är skrivna på, utvecklades sedan den hinduiska kulturen. Religionshistorikerna diskuterar hur mycket av den ursprungliga Indus-kulturen som har påverkat utvecklingen av de religiösa tänkesätt och praktiker som utvecklats under århundradena. Under de följande 1000 åren, ungefär 1500 till 500 f.v.t. formas den vediska hinduismen – efter namnet på de religiösa skrifterna från den här tiden, *Vedaskrifterna*. Äldst är *Rigveda* som bland annat innehåller en berömd skapelsehymn. En samling filosofiska analyser av människan och livsfrågorna från slutet av den här perioden, *Upanishaderna*, har spelat stor roll för tänkandet inom hinduismen. En senare religiös skrift från tiden för vår egen tideräknings början, *Bhagavadgita*, har också blivit en huvudkälla för vissa delar av den moderna hinduismen.

Alla heliga texter skrevs ursprungligen på sanskrit, som nu är utdött som talspråk, men som fortfarande är religionens språk. Eftersom det finns många språk i Indien har det varit av stor vikt att dessa gemensamma religiösa språk bevarats. (Jämför latinets roll i Europas historia.) Hinduismen i Indien är inte knuten till någon viss folkgrupp – det är alltså inte någon etnisk religion. Den har många grundtankar som återfinns också i de andra indiska religionerna buddhism, jainism och till någon del också i sikhism.

Hinduer | 261

FÖRDJUPANDE TEXTER OCH EXTRAMATERIAL B3:5

Rigveda bok 7, hymn 89: Hymn till Varuna

Ej må jag ingå, Varuna,
o konung, än i mullens hus.
Var nådig herre, nådig var!

Jag vandrar skälvande omkring,
en utspänd säck, stenslungare.
Var nådig, herre, nådig var!

Af svaghet uti insikt stads
jag vandrade, o rene, fel.
Var nådig herre, nådig var!

Om ock han stod i vattnets midt,
din sångare af törsten greps.
Var nådig, herre, nådig var!

livad än vi människor mot gudars folk af skuld
och synd förbrutit, Varuna, på mänskors sätt,
då dina lagar vi ha hindrat utaf oförstånd:
o gud, oss skada ej i följd af denna synd!

FÖRDJUPANDE TEXTER OCH EXTRAMATERIAL B3:5

Rigveda bok 1, hymn 1:
Hymn till Agni

Jag prisar Agni,
gudomlige offrarn.
sångaren, prästen,
på skatter rikast.

Prisad af gamla
och nya visa,
för, o Agni,
gudarna hit!

Må offren ernå
dagligt sig ökande
rikedom, prisvärd
och kraftiga barn!

O Agni, det offer,
som du omfattar,
det ostörtdt kommer
till gudarna fram.

Han, heliga, sångarn,
som offret leder,
sannskyldig i ryktets glans
han guden må nalkas med gudar!

O, Agni, den välgång,
du offrarn bereder,
den kommer i sanning
dig också till godo.

Vi nalkas dig dagligt,
nattupplysare,
med våra böner
dyrkande dig,

som behärskar all dyrkan,
ordningens herde
den strålande guden,
som växer i huset.

Var oss nådig, o Agni,
som fadern mot sonen!
Var du med oss
sill vår välgång!

*Ur Främmande religionsurkunder I urval och
översättning, Volym 2 del 1*

Karl Ferdinand Johansson, Nathan Söder-
blom, 1908

FÖRDJUPANDE TEXTER OCH EXTRAMATERIAL B3:5

Rigveda bok 10, hymn 129:

Ursprungshymn

Då var ej vara eller icke-vara,
ej luftrum var, ej himmelen därofvän.
Hvad höljde allt? Hvar och i hvilkens vår var
väl vattnet och den bottenlösa afgrund?

Då var ej död, odödlighet ej heller;
då var ej dagens eller nattens tecken;
d e t e n a vindlöst andades i sig själf,
och utom det ej annat var att finna.

Då mörker var; och alltet här var vatten,
i början doldt av mörkret, outskiljbart.
Hvad som låg tomt, af tomheten omslutet,
d e t e n a föddes af den inre glöden.

Begäret först sig rörde uti detta:
det var det allra första fröt i anden;
de siare, som fromt i hjärtat forskat,
i icke-varat funno varats frändskap.

Tvärsöfver mellan dessa sträcktes bandet
-var under något, eller var det ofvan? –
de skapte fröt, de voro stora makter:
a l l e n h e t här, på andra sidan s t r ä f v a n.

Hvem är som vet, hvem kan väl här förkunna,
hvarfrån sitt ursprung skapelsen härleder?
Hit äro gudarne ju komna ifrån henne,

Men hvem vet, hvarifrån hon själf är kom-
men?

Hur denna skapelse är för sig gången,
om nu den skaptas eller icke skaptas,
det vet förvisso han, som den bevakar
il högsta himlen, eller vet det icke.

Ur *Främmande religionsurkunder I urval och
översättning*, Volym 2 del 1

Karl Ferdinand Johansson, Nathan Söder-
blom, 1908

FÖRDJUPANDE TEXTER OCH EXTRAMATERIAL B3:5

Många av de berättelser som är levande bland dagens hinduer återfinns i den omfattande textsamling som kallas Purana. Puranatexterna har ett mycket varierande innehåll och en lång tillkomsthistoria. Merparten av dem brukar dock dateras till perioden 300-500-talet.

Ett gemensamt drag hos Puranas texter är betoningen på gudshängivenhet, bhakti. I de flesta texterna är det till Vishnu hängivenheten riktas, men det finns också texter med Shiva eller Shakti, Gudinnan, i centrum.

Den mest spridda puranatexten är Bhagvata-Purana. Här berättas hur Vishnu stiger ner till jorden i olika skepnader, krossar destruktiva krafter och återupprättar dharma, världsordningen. De mest omtyckta berättelserna återger Vishnu i Krishnas eller Ramas gestalt.

Bhagvata Purana nämner 21 nedstiganden, men uttrycker samtidigt att antalet är oändligt. Textutdraget börjar med Vishnus sextonde nedstigning:

Ur Bhagvata-Purana 1.3

Under den sextonde nedstigningen såg han att furstarna hatade brahminerna, och fylld av vrede rensade han tjugoen gånger jorden på furstar. Den sjuttonde är när han sedan föddes som Parāśaras och Satyavatis son Vyāsa, som gjorde grenar åt vedas träd då han förstått att människornas minne försvagats. Sedan antog Herren formen av kung Rāma för att utföra gudarnas arbete. Han gjorde hjältedåd – kuvade havet och annat. Som den nittonde och tjugonde föddes Herren bland vṛṣṇierna som Balarāma och Kṛṣṇa för att befria jorden från dess börda.

Sedan när Kalis tidsålder börjat, skall han födas bland kikaterna som Buddha, Ajanas son, för att förvälla demonerna. Och till sist, i slutet av tidsålderna, när furstarna blivit som barbarer, skall världens Herre födas som Kalki, Viṣṇuyaśas son.

Ty oräkneliga är de nedstigningar som klarhetens hav Hari gör, o brahminer, liksom tusentals strömmar från en outtömlig källa. Vet att siarna, manuerna, gudarna, de mäktiga manusönerna och anfäderna alla är delar av blott Hari. Och alla dessa är aspekter och delar av Puruṣan, men Kṛṣṇa är Herren själv. Tidsålder efter tidsålder frälser de världen från Indra-fiendernas plåga. Den människa som uppmärksam och hängivet morgon och kväll läser berättelsen om Herrens fördolda födslar befrias från alla plågor.

Ur *Hinduismens heliga skrifter* i urval och översättning av Måns Broo, Stockholm 2010

UPPGIFTER OCH DISKUSSIONSFRÅGOR B3:5

- Hur kan man förklara att hinduer ofta betonar att de är monoteister samtidigt som det finns många gudar?
- Kastsystemet segregerar människor i olika kategorier, vilket har stor betydelse för individens möjligheter i samhället. Många menar att det finns segregationstendenser även i Sverige idag. Hur menar man? Diskutera!
- Hur bedömer Sudhagar Raghupathy (sid. 287f) utvecklingen i det polykulturella Sverige? Hur arbetar han i det mångreligiösa Stockholm?
- På vilket sätt spelar den indiska livssynen roll för familjen Parekh (sid. 289f), svenskar sedan många år?
- Vilka likheter och skillnader kan du se mellan en kristen gudstjänst eller bönestund och en hinduisk puja?
- Vad uppfattar du som kärnan i den hinduiska tron, dvs. det viktigaste och mest centrala? Jämför ditt svar med andra sätt att sammanfatta kärnan i den hinduiska tron.
- Vilka uttryck för indisk kultur har du mött i det svenska samhället? Vilka uttryck för indisk kultur har du mött i västerländsk populärkultur, t.ex. film och tv?
- I hinduiskt präglade samhällen är det fortfarande vanligt med arrangerade äktenskap. Kan det finnas några fördelar med sådana äktenskap anser du? Kan det finnas nackdelar? Kan du se några paralleller till hur äktenskap arrangerades i Sverige i äldre tider?

LÄNKAR B3.5

SO-Rummet – Hinduism

www.so-rummet.se/kategorier/religion/hinduismen

Welcome To Life – Hinduism

www.to-life.se/hinduism.htm

Hinduism – Wikipedias länkportal

sv.wikipedia.org/wiki/Portal:Hinduism

Hindu Union

www.hinduunion.se

Hinduismens gudar och lära – Komvux Gotlands webbplats

www.vux-gotland.se/religion/hinduism.htm

Shaadi.com – The World's Largest Matrimonial Service

www.shaadi.com

"Religionsfröknarna" om hinduismen

www.religionsfroknarna.se/?page_id=63

Kort om hinduism

www.isme.se

FILMER B3.5

Filmklipp från Durga Puja i Stockholm

www.youtube.com/watch?v=1g2AmeljxNY

Filmklipp från Durga Puja i Stockholm

www.youtube.com/watch?v=0KDiHi0Mf4Y

Diwali puja från indiskt hem

www.youtube.com/watch?v=C24y4WMLELk

Howcast – instruktion för en puja i hemmet

www.youtube.com/watch?v=Pbxlh8oRNWU

UR – programserien Indiska berättelser

www.ur.se/Produkter/163753-Indiska-berattelser-Prahlada

UR-val. Hindu

www.ur.se/Produkter/144911-UR-val-svenska-som-andrasprak-Hindu?q=hinduism

Svenska hindun Nayana Chouhan berättar om sin tro

www.youtube.com/watch?v=vpolgB3pfjE

Ramayana Movie. Tecknad film (engelskt tal)

www.youtube.com/watch?v=rAM9x_GF9VY

Ramayana-firande i Indien

www.youtube.com/watch?v=kYNY2R6oZHQ

Ganesh Chaturty-firande i Indien

www.youtube.com/watch?v=fLcMbu15NdA

Informationsfilm om hinduismens gudar (engelskt tal)

www.youtube.com/watch?v=bJBGKcqtBXg

A Hindu creation story

www.youtube.com/watch?v=pfy0jKaxBFs&feature=related

Buddhister

"På den tiden, då Buddha levde, sökte en kvinna som hette Kisogotama upp honom, för att få råd. Kisogotamas enda barn hade just dött och hon var mycket bedrövad. Hon hade burit den lilla döda kroppen till hus efter hus för att hitta någon som kunde uppräcka barnet till livet. Buddha sade till henne att om han skulle kunna hela barnet, så måste hon skaffa honom några senapskorn. Men tillfogade han, kornen måste hon få av människor vars hem aldrig hade besökts av döden. Kisogotama gav sig iväg på sitt desperata sökande. Återigen gick hon i hus efter hus, men inte ett enda fann hon, som aldrig hade besökts av döden. Hon insåg efter ett tag vad det var som Buddha hade lärt henne. Hon begrävde sitt barn och återvände till honom för att bli en av lärjungarna."

Ur Dhammapala
(översatt förkortad version hämtad ur Living Questions,
Stanley Thornes, 1993, översättning föreläsaren.)

En av de religioner som har sitt ursprung i Indien är buddhismen. Den har en del drag gemensamma med hinduism och indisk filosofi. Men på ett sätt skiljer den sig från alla de andra religionerna som vi möter. Den saknar den typ av gudakult som vi möter i hinduismen. Det har gjort att en del anser att buddhismen inte är en religion i samma mening som till exempel kristendomen eller hinduismen. De flesta buddhister tycks dock inte ha något emot att kalla buddhismen för en religion. Den är inte heller en filosofi rätt och slätt. Kanske den bäst

Buddhism | 293

FÖRDJUPANDE TEXTER OCH EXTRAMATERIAL B3:6

Buddhas första predikan

...

Två ytterligheter finns det, ni munkar, som bör undvikas av dem som har dragit sig tillbaka från världen. Vilka är dessa två ytterligheter? Den ena är ett liv i lustar och njutningar, den är låg och oädel, ovärdig och ändamålslös. Den andra är att ge sig hän åt självplågeri, den är fylld av lidande, oädel och ändamålslös.

Genom att undvika dessa två ytterligheter, ni munkar, har den Fulländade funnit den väg, som ligger i mitten, som öppnar ögat, öppnar anden och leder till frid, till högre kunskap, till upplysning – till nirvana. Och vilken, ni munkar, är den väg i mitten, som öppnar ögat, öppnar anden och leder till frid, till högre kunskap, till upplysning – till nirvana? Det är den ädla, åttafaldiga vägen, som heter rätt insikt, rätt tanke (uppsåt), rätt tal, rätt handlande, rätt levebröd, rätt strävan, rätt uppmärksamhet, rätt koncentration. Detta, ni munkar, är vägen i mitten

som den fulländade har funnit, den som öppnar ögat, som öppnar anden och leder till frid, till högre kunskap, till upplysning – till nirvana.

Detta, ni munkar, är den ädla sanningen om lidandet: att födas är lidande, att åldras är lidande, sjukdom är lidande, död är lidande; sorg, klagan, modfällighet och förtvivlan är lidande, beröring med det som är okärt är lidande, att mista det som är kärt är lidande. I korthet: det femfaldiga fasthäftandet vid varandets element är lidande.

Detta, ni munkar, är den ädla sanningen om lidandets uppkomst: det är begäret, som leder till återfödelse, som åtföljes av lust och åtrå, som finner tillfredsställelse än här och än där, detta begär är trefaldigt: nämligen törsten efter sinnlig njutning, törsten efter att vara till, törsten efter förintelse.

Detta, ni munkar, är den ädla sanningen om lidandets upphävande: det består i att förinta denna törst, att avstå, att lösa sig från den, att icke giva den något rum.

Detta, ni munkar, är den ädla sanningen om vägen, som leder till lidandets upphävande: det är den ädla åttafaldiga vägen som heter rätt insikt, rätt tanke (uppsåt), rätt tal, rätt handlande, rätt levebröd, rätt strävan, rätt uppmärksamhet, rätt koncentration.

Detta är den ädla sanningen om lidandet.

Ur Elin Lagerkvists antologi *Indisk tanke och dikt*. Natur och Kultur, 1959

Ur Dhammapada:

Berättelsen om Kisogotama

På den tiden, då buddhan levde, sökte en kvinna som hette Kisogotama upp honom, för att få råd. Kisogotamas enda barn hade just dött och hon var mycket bedrövad. Hon hade burit den lilla döda kroppen till hus efter hus för att hitta någon som kunde uppväcka barnet till livet.

Buddhan sade till henne att om han skulle kunna hela barnet, så måste hon skaffa honom några senapskorn. Men tillfogade han, kornen måste hon få av människor vars hem aldrig hade hemsökts av döden.

Kisogotama gav sig iväg på sitt desperata sökande. Återigen gick hon i hus efter hus, men inte ett enda fann hon, som aldrig hade hemsökts av döden. Hon insåg efter ett tag vad det var som buddhan hade lärt henne. Hon begravde sitt barn och återvände till honom för att bli en av lärjungarna.

Ur Hasted, Sue: *Living Questions*, Nelson Thornes Ltd 1993 (översättning)

UPPGIFTER OCH DISKUSSIONSFRÅGOR B3:6

- Vad var det som Buddha lärde Kisogotama? Varför svarade han inte direkt på hennes bön? (Se sid. 293)
- Många som idag lever i Europa och USA uttrycker intresse för och sympati med den buddhistiska vägen. Hur kommer det sig, tror du?
- Hur förklara Trudy Fredriksson dukha-fenomenet? Studera hur hennes analys av återfödelsen ska förstås. Jämför buddhism och hinduism när det gäller återfödelsen; likheter och skillnader?
- Patrik Hultin berättar om sin syn på buddhismen; kunskaper och värderingar hänger samman. Hur menar han? Hur uttrycker han sin etiska grundsyn?
- Vad uppfattar du som kärnan i den buddhistiska tron, dvs. det viktigaste och mest centrala? Jämför ditt svar med andra sätt att sammanfatta kärnan i den buddhistiska tron.
- Vilka uttryck för buddhistisk kultur har du mött i det svenska samhället? Vilka uttryck för buddhistisk kultur har du mött i västerländsk populärkultur, t.ex. film och tv?
- Vilka likheter och skillnader kan du upptäcka när du jämför hinduismens och buddhismens syn på återfödelse, karma och frälsning (moksha resp. nirvana)?

LÄNKAR B3.6

SO-Rummet – Buddhism

www.so-rummet.se/kategorier/religion/buddhismen

Stockholms buddhistcenter

stockholmsbuddhistcenter.se

Sveriges buddhistiska samarbetsråd – Kort introduktion till buddhismen

www.buddhism-sbs.se/frameset.html

Buddhistiska gemenskapen – tibetansk buddhism

tibetanbuddhism.se

Buddhanet – Buddhist Education and Information Network

www.buddhanet.net

Diskussionsforum om buddhism

buddhist.se/smf

FILMER B3.6

Stina Dabrowski möter Dalai Lama

www.youtube.com/watch?v=VXaYp7nwWXM

Dalai Lama på besök i Lund 2011 (kort film)

www.youtube.com/watch?v=eBWmAHC8mvY

Dalai Lama på besök i Lund 2011 (lång film)

www.youtube.com/watch?v=WTnbB3wGTI4

Film från japanskt zen-kloster

www.youtube.com/watch?v=BW31YyMeoio

En dag i en zen-munks liv

www.youtube.com/watch?v=jwLBrwDTq50

Svenske buddhisten Staffan Hammers berättar om meditation

www.youtube.com/watch?v=wzNOcL9n2ek

BBC History Documentary Story Of The Buddha's Life (engelska)

www.youtube.com/watch?v=FT6FcIXxE8E

Jainister

Vardhamana Mahavira ses som grundaren av jainismen. Han levde på 900-talet före vår tideräkning som den siste av 24 ledare, "jinas". Religionen har inte så många anhängare, ca 3 milj, men är ändå känd, kanske för att den tolkar ahimsabudet på ett mycket radikalt sätt. Verklighetsuppfattningen liknar hinduismens med karma och återfödelse, men de tror inte på någon hög gud, någon skapande gud. Varje människas själ, *jiva*, kan nå befrielse från återfödelsen och får då en gudomlig karaktär. De många levnadsreglerna följs strängt. Munk- och nunnetraditionen är stark. Det finns två traditioner av munkar: De som inte bär kläder och som förnekar kvinnans möjlighet att nå befrielse, "de luftklädda", och de som klär sig i vitt och som accepterar kvinnans jämberättighet i detta avseende.

Ahimsabudet innebär enligt jainismen att man måste vara strikt vegetarian och inte tillåta sig att döda det minsta kryp. Den stränga moralen är viktig för att man skall uppnå befrielse från samsara, kretsloppet. Munken måste sila vattnet innan han dricker så att inga smådjur följer med. En tygbit för munnen hindrar insekter att dras in i munnen vid inandning. När man går utomhus måste man bonsta vägen framför sig så att man inte krossar några smådjur under fötterna.

Varje människas själ, jiva, kan nå befrielse från återfödelsen och får då en gudomlig karaktär.

Jainism | 315

UPPGIFTER OCH DISKUSSIONSFRÅGOR B3.7

- När jainister som vill leva strikt tolkar ahimsabudet om icke-våld så drar de konsekvenserna till sin spets. För alla som vill att den moraliska principen om att inte döda och inte skada bör gälla andra varelser än människan, så uppstår gränsdragningsproblemet. Vilka varelser hamnar bortanför gränsen? Råttor? Getingar?
- Hur gränserna ska dras är inte bara en fråga för vegetarianer/veganer. Diskutera!
- Troende sikher bär på symboliska föremål, klipper inte håret, bär turban och uttrycker därmed tydligt sin religiösa tillhörighet. Att synliggöra sin religion är något som också utmärker t.ex. chassidiska judar, kristna munkar och nunnor och muslimer som markerar sin tro i sin klädsel. Vissa länder har förbjudit yttre tecken på religionstillhörighet i det offentliga rummet, så t.ex. Frankrike. Diskutera vad det kan finnas för skäl till ett sådant beslut! Vilka skäl finns det emot sådana förbud.

LÄNKAR B3.7

SO-Rummet – Andra asiatiska religioner

www.so-rummet.se/kategorier/religion/andra-asiatiska-religioner

BBC Religion&Ethics – Aktualiteter och fakta om religion. Sök aktuellt material om jainism eller sikhism från huvudsidan

www.bbc.co.uk/religion

BBC Religion&Ethics – Fakta om jainism

www.bbc.co.uk/religion/religions/jainism

BBC Religion&Ethics – Fakta om sikhism

www.bbc.co.uk/religion/religions/sikhism

På sidan indienresor.se finns information om jainism och sikhism:

www.indienresor.se/Tips-och-info/Las-om-Indien/Det-religiosa-Indien/Jainismen

www.indienresor.se/Tips-och-info/Las-om-Indien/Det-religiosa-Indien/Sikhismen

FILMER B3.7

A Pilgrimage to Golden Temple, Amritsar (stillbilder)

www.youtube.com/watch?v=PYwP2F9S2yM

Dokumentärfilm – The Golden Temple Amritsar (48 min.)

www.youtube.com/watch?v=MmRmqGlymWI

Gurdwara Tullinge – Firande Guru Nanak

www.youtube.com/watch?v=VBEgxc68pVQ